Interreg

Co-funded by the European Union

IPA Bulgaria - North Macedonia

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ЗЕЛЕНА ИНФРАСТРУКТУРА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ 2027–2031

КЮСТЕНДИЛ

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВОЙ
НА СЕВЕРОИСТОЧЕН ПЛАНСКИ РЕГИОН

15 19
К. ЧИЛНОБО

Име на документа:	План за действие за зелена инфраструктура (2027 – 2031) за Община Куманово
Разработен в рамките на проекта:	„Градско озеленяване за здравословно дишане“, финансиран в рамките на Програма Interreg VI-A ИПП България – Северна Македония 2021–2027 г.
Отговорен за изпълнението на плановия документ:	ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ
Разработен от:	Сдружение за изследване, застъпничество и лобиране по екологични теми МАКЕДОНСКИ ЗЕЛЕН ЦЕНТЪР – Скопие
Дата на разработване	Август 2026 г.

„Тази публикация е финансирана/ съфинансирана от Европейския съюз. Съдържанието ѝ е отговорност единствено на Центъра за развитие на Третия североизточен регион за планиране и не отразява непременно гледните точки на Европейския съюз.“

Съдържание

1. Цел и обхват 4
2. Стратегическа и пространствена основа 4
3. Визия за 2031 година 4
4. Стратегически цели 4
5. Методика за приоритизация 5
5.1 Критерии и тежести 5
5.2 Категории на приоритет 5
5.3 Процедура 6
6. Пространствени и тематични приоритети 6
6.1 Градски паркове, обществени зелени пространства и улично озеленяване 6
6.2 Банщица и Колушка – местни градски синьо-зелени оси 6
6.3 Струма, Драговищица, Бистрица и другите водни течения 6
6.4 Балнеоложки, минерални и рекреационни зелени пространства 6
6.5 Хисарлъка и връзките с града 7
6.6 Зелени училищни и обществени дворове 7
6.7 Дъждовни градини и пропускливи настилки 7
6.8 Осогово, Конявска планина, Лисец и горските територии 7
6.9 Овощни и селски мозаечни ландшафти 7
6.10 Зелен кадастър, наблюдение и трансгранична координация 7
7. График за изпълнение 2027–2031 7
2027 – Институционална рамка и данни 7
2028 – Проектна подготовка и пилотни мерки 8
2029 – Градски и речни инвестиции 8
2030 – Разширяване и климатична адаптация 8
2031 – Консолидиране и следващ цикъл 8
8. Матрица на точките за приоритизация 9
Мерки 1–13 9
8. Матрица на точките – продължение 10
Мерки 14–26 10
9. Консолидирана матрица на мерките, приоритетите и бюджетите 11
Мерки 1–13 11
9. Консолидирана матрица – продължение 12
Мерки 14–26 12
10. Ключови индикатори за наблюдение 13
11. Модел на управление 13
12. Бюджетна логика и източници на финансиране 14
13. Управление на рисковете 14
14. Комуникация и обществено участие 14
15. Наблюдение, отчитане и преглед 14
16. Заключение 15

1. Цел и обхват

Планът за действие за зелена инфраструктура на Община Кюстендил за периода 2027–2031 г. е оперативен документ за изпълнение на Съвместната стратегия за зелена инфраструктура (2026–2036) за Североизточния планов регион и Община Кюстендил. Планът превръща регионалната визия и стратегическите цели в конкретни местни мерки, проекти и механизми за изпълнение.
Планът определя:

- пространствените и тематичните приоритети за зелената и синята инфраструктура;
- мерките и проектите, които следва да бъдат подготвени и изпълнени през периода 2027–2031 г.;
- методиката и точките за приоритизация;
- годишния график, водещите организации и партньорите;
- индикаторите за наблюдение и отчитане;
- индикативния бюджет за всяка мярка и възможните източници на финансиране.

За капиталовите мерки задължително се изготвят проучвания, технически проекти, количествено-стойностни сметки, разрешителни и оценки на въздействието в съответствие с приложимото българско и европейско законодателство. Бюджетите в Плана са индикативни и не представляват количествено-стойностни сметки.

2. Стратегическа и пространствена основа

Стратегията определя Община Кюстендил като територия с висока стойност на екосистемните услуги, основана на планинските и горските територии на Осоговска планина, Конявска планина, Лисец, Чудинска и Милевска планина; речната система на Струма и местните водни течения Банщица, Колушка, Драговищица и Бистрица; градските паркове и уличното озеленяване; минералните води и балнеоложките пространства; както и овощните и селските мозаечни ландшафти.
Основните местни предизвикателства са фрагментацията на зелените пространства, необходимостта от по-добра свързаност между парковете, речните и балнеоложките зони, топлинният стрес в градските части, деградацията на участъци от речните брегове, ерозията и пожарният риск в хълмисто-планинските райони, както и натискът върху традиционните овощни и земеделски ландшафти.

3. Визия за 2031 година

До 2031 г. Кюстендил ще положи основите на свързана, достъпна и климатично устойчива мрежа от зелена инфраструктура, обединяваща градските паркове и уличното озеленяване, речните коридори, минералните и балнеоложките пространства, Хисарлъка, крайградските зелени зони, планинските територии и селските овощни ландшафти.
Общината ще разполага със зелен кадастър и система за наблюдение, подготвени и започнати проекти за възстановяване на местните реки, обновени обществени зелени пространства, зелени улици и дворове, природосъобразни решения за дъждовни води и ясно проектно портфолио за следващия инвестиционен цикъл.

4. Стратегически цели

Код	Стратегическа цел	Очаквана промяна до 2031 г.

СЦ1	Свързване и подобряване на градската зелена мрежа	Свързани паркове, улично озеленяване, обществени зелени пространства, Хисарлъка и балнеоложки зони.
СЦ2	Възстановяване на речните и синьо-зелените коридори	Подобрени брегове, воден режим, биоразнообразие, достъп и рекреация.
СЦ3	Адаптация към климата и намаляване на градската топлина	Повече сянка, дъждовни градини, пропускливи настилки и климатично устойчиви паркове.
СЦ4	Опазване на планинските, крайградските и селските ландшафти	Възстановени гори, намалена ерозия и пожарен риск, защитени овощни мозайки.
СЦ5	Устойчив балнеоложки, природен и зелен туризъм	Интегриран зелен пояс и мрежа от контролирани зелени туристически маршрути.
СЦ6	Институционално управление и трансгранично сътрудничество	Зелен кадастър, наблюдение, партньорства и подготвени съвместни проекти.

5. Методика за приоритизация

Приоритизацията е извършена чрез многокритериален анализ. Всяка мярка е оценена по девет критерия. Базовата оценка е от 1 до 5, а претеглените точки се изчисляват по формулата: базова оценка / 5 × максимален брой точки за критерия. Максималният общ резултат е 100 точки.

5.1 Критерии и тежести

Код	Критерий	Макс. точки	Съдържание на оценката
К1	Стратегическо съответствие	15	Принос към визията, целите и приоритетите на Стратегията.
К2	Климатична устойчивост и рискове	20	Ефект върху наводнения, горещини, суша, ерозия и пожари.
К3	Екологични ползи и биоразнообразие	15	Екосистеми, свързаност, местна растителност и местообитания.
К4	Социална полза и достъпност	10	Здраве, рекреация, приобщаване и брой ползватели.
К5	Спешност и степен на деградация	10	Ниво на риск, деградация или загуба на функция.
К6	Техническа и институционална осъществимост	10	Собственост, документация, капацитет и възможност за поетапност.
К7	Многофункционалност и ефективност	10	Едновременни екологични, климатични, социални и икономически ползи.
К8	Партньорства и финансиране	5	Допустимост по европейски/национални програми и партньорско изпълнение.
К9	Устойчивост и поддръжка	5	Дълготрайност, реалистичен режим на поддръжка и отговорност.

5.2 Категории на приоритет

Точки	Категория	Планово значение
85–100	Най-висок	Стартиране или подготовка през първите две години.
70–84	Висок	Изпълнение в текущия цикъл след осигуряване на предпоставките.

55–69	Среден	Пилотна мярка или изпълнение след проектите с по-висок ранг.
Под 55	Нисък	Дългосрочна възможност или необходимост от нова оценка.

5.3 Процедура

- Проверка на съответствието със Стратегията и общинските потребности.
- Експертна оценка по деветте критерия.
- Изчисляване на претеглените точки и общия резултат.
- Проверка на зависимостите, предпоставките и графика.
- Класифициране в категория на приоритет.
- Преглед на резултатите през 2030 г. въз основа на новите данни и проектната готовност.

6. Пространствени и тематични приоритети

6.1 Градски паркове, обществени зелени пространства и улично озеленяване

Градските паркове, зелените улици, площадите, обществените дворове и уличното озеленяване следва да се развиват като свързана мрежа. Приоритетни са зоните с висока посещаемост, недостатъчна сянка, туристическа и здравна функция и възможност за връзка с речните и балнеоложките пространства.

- обновяване и модернизиране на парковете;
- опазване на зрелите дървета и допълване на уличното озеленяване;
- засенчени пешеходни и велосипедни връзки;
- микропаркове и зелени джобове;
- приобщаващо оборудване, осветление и достъпни алеи.

6.2 Банщица и Колушка – местни градски синьо-зелени оси

Банщица и Колушка имат потенциал да осигурят по-добър воден режим, микроклимат, биоразнообразие и обществена рекреация. Приоритетни са подробното картографиране, природосъобразното укрепване на бреговете, опазването на крайречната растителност, контролът на отпадъците и създаването на безопасен обществен достъп.

6.3 Струма, Драговищица, Бистрица и другите водни течения

По-широката речна мрежа следва да бъде защитена чрез крайречни зелени пояси, възстановяване на ерозирали точки, контрол на замърсяването и внимателно планирани екопътеки. Интервенциите трябва да избягват прекомерното бетониране и да запазват естествения характер на коридорите.

6.4 Балнеоложки, минерални и рекреационни зелени пространства

Минералните води и балнеоложката традиция са важна част от идентичността и икономиката на Кюстендил. Зелената инфраструктура следва да свърже балнеоложките обекти, парковете, пешеходните зони, културното наследство и природните пространства в интегриран здравно-рекреационен зелен пояс.

6.5 Хисарлъка и връзките с града

Хисарлъка следва да се разглежда като ключова градско-природна рамка. Приоритетни са поддръжката на горската и парковата растителност, контролът на ерозията, безопасните пешеходни връзки, панорамните площадки, местата за отдих и образователните елементи, без да се нарушават природните и културните ценности.

6.6 Зелени училищни и обществени дворове

Училищата, детските градини, здравните и обществените учреждения следва да се превърнат в местни зелени ядра със сянка, климатично устойчиви видове, дъждовни градини, класни стаи на открито и образователни програми.

6.7 Дъждовни градини и пропускливи настилки

В обществени дворове, паркинги, площади и улици с локално задържане на вода следва пилотно да се въведат биоретенционни зони, дъждовни градини и пропускливи материали след предварителна хидроложка и инфраструктурна проверка.

6.8 Осогово, Конявска планина, Лисец и горските територии

Планинските и горските системи изискват мерки за възстановяване на деградирани площи, предотвратяване на пожари, следпожарно възстановяване, контрол на ерозията и развитие на контролирани зелени туристически маршрути с местни видове и естествено възобновяване.

6.9 Овощни и селски мозаечни ландшафти

Овощните градини, ливадите, пасищата, живите плетове, зелените междини и малките горски фрагменти следва да се опазват като част от зелената инфраструктура. Мерките трябва да подпомагат агробиоразнообразието, опрашителите, местните храни, агротуризма и защитата на почвите.

6.10 Зелен кадастър, наблюдение и трансгранична координация

Единната ГИС база следва да обхваща дърветата, парковете, речните коридори, балнеоложките зелени пространства, горските и деградираните територии, туристическите маршрути и изпълнените интервенции. Системата ще бъде основа за годишно планиране, поддръжка и съвместни проекти със Североизточния планов регион.

7. График за изпълнение 2027–2031

2027 – Институционална рамка и данни

- Създаване на общинска работна група.
- Начален етап на зелен кадастър и ГИС.
- Картографиране на топлинния, наводнения, ерозионния и пожарния риск.
- Инвентаризация на парковете, уличното озеленяване, Банщица и Колушка.
- Избор на пилотни училищни дворове, дъждовни градини и микропаркове.
- Подготовка на програма за зрелите и опасните дървета.

2028 – Проектна подготовка и пилотни мерки

- Идейни и технически проекти за приоритетните речни участъци.
- Пилотни зелени училищни и обществени дворове.
- Пилотни дъждовни градини и пропускливи настилки.
- Първи етап на зелени улици, улично озеленяване и засенчени точки.
- Подготовка на балнеоложкия и природен зелен пояс.
- Кампания „Зелен Кюстендил“.

2029 – Градски и речни инвестиции

- Възстановяване на приоритетен участък от Банщица.
- Обновяване на паркове, обществени зелени пространства и квартални зелени точки.
- Разширяване на уличното озеленяване и засенчените пешеходни коридори.
- Крайречни мерки по Колушка и избрани участъци от Струма.
- Начало на връзките Хисарлъка–град–балнеоложки пространства.
- Пилотни селски зелени пояси в овощните ландшафти.

2030 – Разширяване и климатична адаптация

- Втори етап на речните и градските зелени коридори.
- Разширяване на дъждовните градини и пропускливите настилки.
- Възстановяване на деградирани горски и ерозирали територии.
- Развитие на контролирани зелени туристически маршрути към Осогово.
- Разширяване на балнеоложкия рекреационен зелен пояс.
- Междинна оценка.

2031 – Консолидиране и следващ цикъл

- Приключване и техническо приемане на приоритетните мерки.
- Действащ зелен кадастър и публично представяне на резултатите.
- Планове и бюджети за дългосрочна поддръжка.
- Оценка на индикаторите и ползите.
- Подготовка на ново проектно портфолио.
- Годишен доклад и обществен форум.

8. Матрица на точките за приоритизация

Мерки 1–13

№	Мярка	К1	К2	К3	К4	К5	К6	К7	К8	К9	Общо	Категория
1	Зелен кадастър и ГИС	15	9	9	6	8	10	8	5	5	75	Висок
2	Картографиране на климатични и екологични рискове	15	14	10	7	8	10	8	5	5	82	Висок
3	Мастърплан за градска зелена мрежа	15	15	12	9	8	9	9	5	4	86	Най-висок
4	Обновяване на паркове и обществени зелени площи	15	17	14	10	8	8	10	5	4	91	Най-висок
5	Зелени улици и улично озеленяване	15	17	14	9	8	9	9	5	4	90	Най-висок
6	Засенчени обществени пространства и спирки	14	17	11	10	8	9	8	4	4	85	Най-висок
7	Квартални микропаркове	14	14	12	10	7	9	9	5	4	84	Висок
8	Зелени училищни и обществени дворове	14	14	11	10	8	10	9	5	5	86	Най-висок
9	Проучвания и проект за Банщица	15	19	13	7	10	8	9	5	4	90	Най-висок
10	Възстановяване на Банщица – етап I	15	20	15	9	10	7	9	5	4	94	Най-висок
11	Възстановяване на Колушка и местни водни течения	15	19	15	8	9	7	9	4	4	90	Най-висок
12	Опазване и екопътеки по Струма	15	18	15	8	9	8	9	5	4	91	Най-висок
13	Дъждовни градини и пропускливи настилки	15	19	13	8	9	8	10	5	5	92	Най-висок

К1 Стратегия | К2 Климат и рискове | К3 Екология | К4 Социална полза | К5 Спешност | К6 Осъществимост | К7 Многофункционалност | К8 Финансиране | К9 Поддръжка

8. Матрица на точките – продължение

Мерки 14–26

№	Мярка	К1	К2	К3	К4	К5	К6	К7	К8	К9	Общо	Категория
14	Зелена връзка Хисарлъка–град	15	17	13	10	8	8	10	5	5	91	Най-висок
15	Зелен туристически маршрут към Осогово	15	14	13	10	8	8	10	5	5	88	Най-висок
16	Свързване на градски и крайградски зелени зони	14	13	14	9	7	8	10	5	5	85	Най-висок
17	Залесяване на деградирани части от Осогово	15	15	14	9	8	8	9	5	4	87	Най-висок
18	Контрол на ерозията	15	18	15	7	9	7	9	5	5	90	Най-висок
19	Следпожарно възстановяване на горски площи	14	18	15	6	9	8	8	5	4	87	Най-висок
20	Защитни зелени пояси в овощни ландшафти	14	18	15	6	10	7	8	4	4	86	Най-висок
21	Агролесовъдство и коридори за опрашители	14	14	15	7	8	8	9	5	4	84	Висок
22	Екотуристически маршрути, гледки и сигнализация	13	12	15	7	7	8	8	5	4	79	Висок
23	Система за отпадъци в рекреационни и природни обекти	13	9	12	9	6	8	9	5	4	75	Висок
24	Кампания „Зелен Кюстендил“	13	12	10	9	8	9	8	4	4	77	Висок
25	Годишно наблюдение, форум и оценка	12	8	8	10	7	10	8	5	4	72	Висок
26	Балнеоложки, природен и рекреационен зелен пояс	14	9	8	7	8	10	8	5	5	74	Висок

Точките са индикативна експертна оценка и подлежат на потвърждение от Община Кюстендил и заинтересованите страни.

9. Консолидирана матрица на мерките, приоритетите и бюджетите

Мерки 1–13

№	Мярка	Местоположение	Период	Точки	Приоритет	Индикатор	Бюджет EUR	Водещ/партньори
1	Зелен кадастър и ГИС	Цялата община	2027–2029	75	Висок	Действаща база и публичен преглед	180.000	Община / комунални служби
2	Картографиране на климатични и екологични рискове	Цялата община	2027	82	Висок	Изготвени тематични карти	80.000	Община / експерти
3	Мастърплан за градска зелена мрежа	Град Кюстендил	2027–2028	86	Най-висок	Приет план и приоритетни коридори	140.000	Община / урбанисти
4	Обновяване на паркове и обществени зелени площи	Град Кюстендил	2028–2031	91	Най-висок	m² обновена площ	850.000	Община / комунални служби
5	Зелени улици и улично озеленяване	Приоритетни улици	2028–2031	90	Най-висок	km озеленени улици; брой дървета	650.000	Община / комунални служби
6	Засенчени обществени пространства и спирки	Градска територия	2028–2031	85	Най-висок	Брой засенчени точки	250.000	Община / превозвачи
7	Квартални микропаркове	Плътно застроени зони	2028–2031	84	Висок	Брой локации; m² зеленина	450.000	Община / квартални общности
8	Зелени училищни и обществени дворове	Обществени учреждения	2028–2031	86	Най-висок	Брой обекти; % сянка	375.000	Община / учреждения
9	Проучвания и проект за Банщица	Банщица	2027–2028	90	Най-висок	Проучване и технически проект	200.000	Община / водни служби
10	Възстановяване на Банщица – етап I	Банщица	2029–2031	94	Най-висок	m възстановен коридор	1.200.000	Община / водни служби
11	Възстановяване на Колушка и местни водни течения	Колушка и притоци	2029–2031	90	Най-висок	m подобрен бряг; възстановени точки	650.000	Община / водни служби
12	Опазване и екопътеки по Струма	Струма и избрани участъци	2028–2031	91	Най-висок	km защитен коридор/пътека	800.000	Община / екоинституции
13	Дъждовни градини и пропускливи настилки	Обществени локации	2028–2031	92	Най-висок	Брой системи; m² настилки	600.000	Община / комунални служби

9. Консолидирана матрица – продължение

Мерки 14–26

№	Мярка	Местоположение	Период	Точки	Приоритет	Индикатор	Бюджет EUR	Водещ/партньори
14	Балнеоложки, природен и рекреационен зелен пояс	Балнеоложки и минерални зони	2028–2031	91	Най-висок	km свързани зелени маршрути	1.100.000	Община / балнеоложки субекти
15	Зелена връзка Хисарлъка–град	Хисарлъка и градски подходи	2028–2031	88	Най-висок	km пътеки; брой точки	550.000	Община / култура / туризъм
16	Зелен туристически маршрут към Осогово	Осогово	2029–2031	85	Най-висок	km маршрут; сигнализация	900.000	Община / туристически субекти
17	Свързване на градски и крайградски зелени зони	Градска периферия	2028–2031	87	Най-висок	km свързани коридори	650.000	Община / собственици
18	Залесяване на деградирани части от Осогово	Осоговски район	2029–2031	90	Най-висок	ha възстановена площ	900.000	Горски служби / Община
19	Контрол на ерозията	Конявска планина и Лисец	2028–2031	87	Най-висок	ha стабилизиран терен	650.000	Община / горски служби
20	Следпожарно възстановяване на горски площи	Рискови горски територии	2028–2031	86	Най-висок	ha възстановена гора	700.000	Горски и пожарни служби
21	Защитни зелени пояси в овощни ландшафти	Селски и овощни зони	2029–2031	84	Висок	km зелени пояси	450.000	Община / земеделски стопани
22	Агролесовъдство и коридори за опрашители	Земеделски земи	2029–2031	79	Висок	ha/брой пилотни стопанства	300.000	Община / сдружения
23	Екотуристически маршрути, гледки и сигнализация	Природни и селски обекти	2028–2031	75	Висок	km маршрути; брой точки	350.000	Община / туризъм
24	Система за отпадъци в рекреационни и природни обекти	Туристически и зелени зони	2027–2031	77	Висок	Брой комплекти; kg отпадъци	180.000	Община / комунални служби
25	Кампания „Зелен Кюстендил“	Цялата община	2028–2031	72	Висок	Брой събития и участници	90.000	Община / НПО / училища
26	Годишно наблюдение, форум и оценка	Цялата община	2027–2031	74	Висок	5 доклада; форуми; оценка	75.000	Община / работна група

Обща индикативна стойност: 13.320.000 EUR без ДДС. Оценките следва да бъдат потвърдени чрез техническа документация, количествено-стойностни сметки и пазарно проучване.

10. Ключови индикатори за наблюдение

Индикатор	Изходно състояние	Цел до 2031 г.	Метод
Обществени зелени площи	Ще се определи през 2027 г.	Увеличаване и качествено подобрение	Зелен кадастър / ГИС
Покритие от дървесни корони	Ще се определи	Най-малко +10% в пилотните зони	Снимки / терен
Нови и подменени дървета	0 програмно	Най-малко 1.800	Регистър и приемане
Възстановени речни коридори	0 по Плана	Най-малко 3 km подготвени/изпълнени	Проекти / терен
Дъждовни градини и пропускливи настилки	0 програмно	Най-малко 5 пилотни локации	Техническо приемане
Зелени училищни и обществени дворове	Ще се определи	Най-малко 10 обекта	Общински регистър
Възстановени горски/ерозирали площи	Ще се определи	Най-малко 50 ha	ГИС / горски служби
Защитни зелени пояси	Ще се определи	Най-малко 15 km	ГИС / терен
Зелени туристически маршрути	Ще се определи	Най-малко 20 km подобрени/маркирани	Община / туризъм
Годишни доклади и форуми	0	5 доклада и най-малко 5 форума	Протоколи / доклади

Окончателните цели следва да бъдат потвърдени след определяне на изходните стойности и изготвяне на техническата документация.

11. Модел на управление

Предлага се създаване на Общинска работна група за зелена инфраструктура с представители на устройственото планиране, околната среда, комуналните услуги, водите, горското стопанство, туризма, земеделието, образованието и финансите. Работната група ще координира годишната програма, подготовката на проекти, наблюдението и трансграничното сътрудничество.

Участник	Основна роля
Община Кюстендил	Координация, планиране, бюджетиране, проектна подготовка и отчитане.
Комунални и водни служби	Поддръжка, техническо изпълнение, речни мерки и данни.
Горски и пожарни служби	Залесяване, превенция на пожари, следпожарно възстановяване и ерозия.
Балнеоложки, здравни и туристически субекти	Интегриране на зелените, рекреационните и здравните функции.
Образователни и обществени учреждения	Пилотни дворове, образование и поддръжка.
Земеделски производители и сдружения	Зелени пояси, агролесовъдство и опазване на овощните ландшафти.
Граждански организации и население	Консултации, акции и гражданско наблюдение.
Център за развитие на СИПР и трансгранични партньори	Съвместни проекти, коридори, туристически маршрути и обмен на данни.

12. Бюджетна логика и източници на финансиране

Бюджетите са индикативни оценки без ДДС. Окончателните стойности зависят от обхвата, собствеността, техническите решения, разрешителните и пазарните цени. Следва да се прилага поетапно финансиране: подготовка, пилотни мерки, основни инвестиции и поддръжка.
Потенциални източници:

- Бюджет на Община Кюстендил;
- национални български програми за околна среда, води, гори, земеделие, туризъм и регионално развитие;
- Interreg IPA България–Северна Македония и други програми за териториално сътрудничество;
- LIFE, Horizon Europe, European Urban Initiative и други инструменти на ЕС;
- Стратегическият план за земеделие и развитие на селските райони и приложимите агроекологични мерки;
- донорски програми, корпоративна отговорност и подходящи публично-частни партньорства.

13. Управление на рисковете

Риск	Ниво	Мерки за ограничаване
Недостатъчно финансиране	Високо	Поетапност, проектно портфолио и разнообразни източници.
Имотни и административни ограничения	Високо	Ранна проверка на собствеността, режимите и разрешителните.
Наводнения и екстремни валежи	Високо	Хидроложки анализи и природосъобразни решения.
Суша и ниска преживяемост на растенията	Високо	Подходящи видове, напояване и гаранционен период.
Пожари и следпожарна ерозия	Високо	Превенция, наблюдение и план за бързо възстановяване.
Недостатъчна поддръжка	Високо	Многогодишни планове, ясни отговорности и бюджет.
Натиск върху природни и туристически обекти	Средно–високо	Контролиран достъп, капацитет, сигнализация и наблюдение.
Слабо участие на местните заинтересовани страни	Средно	Ранни консултации, обществени форуми и партньорски действия.

14. Комуникация и обществено участие

Комуникацията ще включва обществени консултации, тематични работни срещи, ученически програми, местни акции за засаждане и почистване, цифрова карта на мерките и годишен форум. Специално внимание следва да се отдели на земеделските производители, туристическите и балнеоложките субекти, местните общности и ползвателите на природните пространства.

15. Наблюдение, отчитане и преглед

Общинската работна група ще изготвя годишен доклад за дейностите, индикаторите, финансовото изпълнение, поддръжката и рисковете. През 2030 г. ще се извърши междинна оценка и преглед на точките. През 2031 г. ще се подготви окончателна оценка и портфолио за следващия период.

16. Заключение

Планът за действие създава реалистична, поетапна и измерима рамка за развитие на зелената инфраструктура в Кюстендил. Той свързва градското озеленяване, речните и балнеоложките пространства, планинските екосистеми, овощните ландшафти и зеленото туристическо предлагане в единна система.

Успешното изпълнение ще зависи от навременната проектна подготовка, устойчивата поддръжка, партньорствата с местните заинтересовани страни, трансграничното сътрудничество и мобилизирането на национални и европейски средства. Планът следва да се актуализира според резултатите от наблюдението, новите климатични условия и наличните финансови възможности.